

Historiografska istraživanja koja se bave razdobljem srednjega vijeka, a odnose se na povijest pojedinih obitelji, obrađuju uglavnom plemićke obitelji i rodove. Zato postoje dva osnovna razloga. Prvo, plemićke obitelji igrale su bitnu ulogu u povijesti pojedinih zemalja. Drugo, vrela kojima raspoložemo mnogo nam više govore o plemstvu nego o ijednom drugom sloju srednjovjekovnog društva. Ipak, ovaj puta tema je mog izlaganja jedna građanska obitelj. Usprkos činjenici da njeni članovi nisu imali važnost na širem planu, zauzimali su istaknut položaj na zagrebačkom Gradecu i utjecali na život u toj komuni u 14. i 15. stoljeću. Osim toga, držim da je zanimljivo pogledati i što možemo reći o životu “običnih” ljudi prošlih vremena. Iako su podaci koje možemo pronaći o pripadnicima građanskog staleža siromašniji od onih koji se odnose na plemiće, ipak vrela nam pričaju i o njima, te se pojedine istaknutije obitelji može pratiti kroz više generacija. Takav je

11 slučaj i s obitelji Bole o kojoj ovdje govorim. Vrela koja nam donose podatke o njima su dokumenti nastali u svakodnevnoj praksi zagrebačkog Gradeca: na prvom mjestu to su različiti sudski i posjedovni spisi.¹ Jasno da zbog same prirode tih vrela, mnogi aspekti života nisu u njima ni dotaknuti. Osim toga, podaci koje nalazimo su fragmentarni, nepotpuno sačuvani, a sami zapisi su često i veoma šturi, te mnogo toga ostaje nepoznato ili nedorečeno.

Zagrebački Gradec bio je dinamičan srednjoeuropski grad, smješten na raskršću važnih trgovačkih putova.² U skladu s time njegovo stanovništvo činili su naseljenici podrijetlom iz različitih zemalja (iz Italije, Francuske, Mađarske te Njemačke – što nas s obzirom na temu ovoga rada najviše i zanima).³ Naseljenici s raznih strana bili su prisutni i u drugim naseljima u međurječju Save i Drave, ali u Gradecu nalazimo i jednu osobitost. U drugoj polovini 14. i prvoj polovini 15. stoljeća (točnije jurati do 1437., a suci do 1441.) gradska je uprava na Gradecu bila organizirana na temelju podjele na “jezike” (*linguae*). Najviši predstavnik gradske vlasti, sudac, biran je naizmjenice iz jedne od četiriju jezičnih skupina koje su ondje živjele (slavenske, ugarske, njemačke i latinske odnosno talijansko-francuske), a svaka od tih je grupa davala i jednak broj članova magistrata – po 4 vijećnika (*consiliarii*) i po 2 prisežnika (*iurati*).⁴ Takav oblik organizacije vlasti nije bio uobičajen u srednjovjekovnim gradovima, a moguće je da je preuzet od srednjovjekovnih sveučilišta na kojima su studenti bili organizirani po mjestu podrijetla.⁵ Treba napomenuti da gradečki “jezici” nisu bili organizirani strogo po etničkom principu, to jest da ponekad u nekoj od tih grupa nalazimo i one koji joj po podrijetlu ne bi pripadali.⁶ Ipak, u većini su slučajeva članovi pripadali odgovarajućoj etničkoj skupini.

Pripadnici obitelji Bole, kojom se bavi ovaj rad, isticali su se među članovima magistrata koji su pripadali njemačkom “jeziku”.⁷ Iako neki autori drže da su po

12
11 -19 VDG JAHRBUCH 2007

¹ Vrela zagrebačkog Gradeca relevantna za ovaj rad objavio je Ivan Krstitelj Tkalčić u nizu *Povjestni spomenici slob. kralj. grada Zagreba. Monumenta historica liberae regiae civitatis Zagrabiae*, sv. 1-11 (Zagreb, 1889-1905) [dalje: MCZ].

² O srednjoeuropskom karakteru Gradeca vidi npr. u: Ludwig Steindorff, “Srednjovjekovni Zagreb – obrazac povijesti srednjoeuropskog grada”, u: *Zagrebački Gradec 1242 – 1850*. (Zagreb, 1994), str. 19-27; a o njegovoj gospodarskoj i prometnoj važnosti u: Neven Budak, “Gradec u kasnom srednjem vijeku”, u: *Zagrebački Gradec 1242 – 1850*. (Zagreb, 1994), str. 85-90 i ondje navedenoj literaturi.

³ Usp. Nada Klaić, *Zagreb u srednjem vijeku* (Zagreb, 1982), str. 248-258; Vladimir Bedenko, “Društvo i prostor srednjovjekovnog Gradeca”, u: *Zagrebački Gradec 1242 – 1850*. (Zagreb, 1994), str. 37-49; Neven Budak – Karolina Kanižaj – Svjetlana Vorel, “Kolonije stranaca na Gradecu u 14. stoljeću”, *Znanstveni skupovi “Arheološka istraživanja u Zagrebu i zagrebačkoj regiji” i “Arheologija i obnova”*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva, sv. 17 (Zagreb, 1996), str. 79-83. Prikaz njemačke kolonije na Gradecu dala je Karolina Kanižaj u radu “Njemačka kolonija na Gradecu u drugoj polovici 14. i prvoj polovici 15. stoljeća”, *Nijemci u Hrvatskoj jučer i danas* (Zagreb, 1994), str. 53-62.

⁴ O tome opširnije vidi npr. Klaić, *Zagreb*, str. 224-227. U novije vrijeme istraživanjem organizacije vlasti u Gradecu na temelju “jezika” bavio se u svom izvrsnom diplomskom radu Bruno Škrebliin. Usp. Bruno Škrebliin, *Etničke i političke udruge u srednjovjekovnom gradu. Primjer gradečkih lingui*, diplomski rad (Sveučilište u Zagrebu, 2006).

⁵ Škrebliin, *Etničke*, str. 20.

⁶ Budak-Kanižaj-Vorel, “Kolonije”, str. 79; Škrebliin, *Etničke*, str. 33-35.

⁷ U vrelima uz oblik prezimena Bole nalazimo i oblik Bolje (Boleye) (npr. MCZ IX, str.12) i oblik Bojle (Boyle) (npr. MCZ IX, str. 8).

podrijetlu bili Latini, pri čemu se pozivaju na to da na to upućuje njihovo prezime,⁸ vrela nam ništa tako ne govore. Ni mjesto ni zemlja njihova podrijetla nisu nam poznati, a samo prezime nastalo je iz nadimka prvog člana ove obitelji koga nalazimo na Gradecu, a za koji ne znamo ni kako ni gdje ga je dobio ni tko mu ga je

dao. Jedino što izvjesno znamo je da pripadnike ove obitelji nalazimo uvijek među članovima magistrata “njemačkog jezika”. Stoga držim da su najvjerojatnije podrijetlom i bili Nijemci, a u svakom su slučaju bili čvrsto povezani s njemačkom kolonijom na Gradecu te su u njoj uživali znatan ugled.

Članovi ove obitelji bavili su se trgovinom, po čemu su se razlikovali od većine pripadnika njemačke zajednice koji su bili obrtnici.⁹ Osim od trgovine prihode su dobivali i od znatnih zemljišnih posjeda, napose vinograda, koje su imali na gradečkom području. O njihovim će posjedima biti još riječi kada ću govoriti o djelovanju pojedinih članova.

Prvi poznati član ove obitelji je Jakov, sin Pankracija, zvan Bole.¹⁰ Vjerojatno je upravo Jakov onaj član obitelji koji je doselio na Gradec. Izvori nam ne govore odakle je došao. Iz njegova nadimka Bole nastalo je prezime koje su koristili njegovi potomci. Ovdje želim napomenuti kako su izvori kojima raspolažemo pisani latinski, pa se i imena u njima većinom navode u obliku uobičajenom u latinskom jeziku, stoga se on javlja kao *Jacobus*. U vrelima zagrebačkog Gradeca prvi se put spominje u poreznim popisima iz 1368. godine.¹¹ Ondje je naveden kao vlasnik kuće unutar zidina u osmoj insuli te vlasnik dviju nekretnina u podgrađu u Njemačkoj vesi (*vicus Teutonicorum*).¹² Jakov je vjerojatno imao dućan budući da se u sudskim spisima iz 1376. godine spominje da je tužio Marka Putanija i Jakova Kupića da su mu ukrali neko platno.¹³ Zараđeni novac ulagao je u kupnju nekretnina, te je uz nekretnine u samom gradu, stekao posjede i u okolici, i to ponajviše vinograde.¹⁴ Jakov se aktivno uključio i u društveni i politički život grada. U gradskoj ga upravi prvi put nalazimo 1377. kada vrši dužnost prisežnika.¹⁵ Dvije godine kasnije (1379.) Jakov je izabran za suca,¹⁶ a osamdesetih godina obnašao je službu vijećnika.¹⁷ Na toj je dužnosti i umro, iako treba upozoriti da u vrelima postoje proturječni podaci u vezi njegove smrti. S jedne strane, Jakov je naveden u popisu vijećnika izabranih 1385. godine, a s druge se strane već 1384. njegova supruga

13

VDG JAHRBUCH 2007 11 - 19

⁸ Usp. Škreblin, *Emičke*, str. 34.

⁹ Klaić, *Zagreb*, str. 254-255; Bedenko, “Društvo”, str. 38.

¹⁰ Jakov se kao Pankracijev sin spominje npr. u: MCZ I, str. 276; IX, str. 12.

¹¹ Radi se o dva popisa: popisu građana i stanovnika (*numerus civium et inhabitatorum ac taxa eorundem in civitate Montisgracensis zagrabienensis*) i popisu stanara (*numerus inquilinorum et taxa eorundem circulariter infra sunt conscripta*). Oba su popisa objavljena u MCZ XI, str. 227-249.

¹² MCZ XI, str. 231, 234. Iz popisa stanara saznajemo i da je u kući u osmoj insuli, kao i u jednoj kući u Njemačkoj vesi imao i podstanare (MCZ XI, str. 244, 248).

¹³ MCZ V, str. 59; Klaić, *Zagreb*, str. 253.

¹⁴ Klaić, *Zagreb*, str. 254.

¹⁵ MCZ V, str. 75.

¹⁶ MCZ I, str. 274.

¹⁷ Kao vijećnik spominje se 1382. (MCZ V, str. 159), 1384. (MCZ V, str. 218) i 1385. (MCZ V, str. 231).

Skolastika u nekom kupoprodajnom ugovoru navodi kao udovica.¹⁸ Najvjerojatnije je objašnjenje ovoga proturječja da je kupoprodaja krivo datirana, te da je Jakov umro 1385. godine.

Kao istaknuti građanin i član gradskog magistrata zastupao je grad u različitim prigodama. Tako je 1379. kao gradski sudac u sporu sa zagrebačkim kaptolom zastupao građane Gradeca pred banom Petrom Cudarom.¹⁹

Bilo je i pritužbi na njegov rad kao suca. Gradečki stanovnik Reiner tužio ga je u siječnju 1380. pred kraljevskim tavernikom da nije htio izreći presudu u parnici koju je Reiner vodio protiv bivšeg suca Jakova Vasasa zbog nekoga duga. Jakov se tada branio time da je on htio donijeti presudu, ali da Reiner nije htio čekati.²⁰ Iako je, kako smo vidjeli, uživio znatan ugled među svojim sugrađanima, Jakov je dolazio i u sukob s nekima od njih. Tako nam je zabilježena, na primjer, parnica koju je 1376. vodio protiv mesara Benedikta,²¹ kao i ona koju je 1378. zbog nekih uvreda vodio protiv prisežnika Jurja, Antuna i Miklina.²² U sudskim spisima zabilježeno i da je Jakova neki Perthold gađao iz luka i zato bio kažnjen globom.²³ Jakov je 1380. vodio i spor s Mihaelom, sinom Ortolfovom, ali nam razlog toga spora nije poznat.²⁴

Jakov je imao sina Ivana (u vrelima se navodi kao Johannes), koji se zajedno s njime 1385. spominje među vijećnicima njemačkog jezika.²⁵ Ivan je bio vijećnik i 1388.,²⁶ a sljedeće godine je prisežnik.²⁷ Godine 1390. ponovno je vijećnik,²⁸ a 1391. obnašao je i najvišu dužnost u gradu, onu suca.²⁹ I nakon toga, kao “stari” sudac, igra značajnu ulogu, te obavlja različite poslove u ime gradske općine.³⁰ Godine

1395. član je gradskog izaslanstva koje pred banom Detrikom Bubekom tuži neke turopoljske plemiće zbog otimanja gradskih posjeda Petrovina i Hrašće,³¹ a 1401. zajedno s Ivanom, sinom Stjepanovim, u ime građana Gradeca pred zagrebačkim kaptolom kao vjerodostojnim mjestom ulaže protest protiv namjere kralja Žigmunda da gradske posjede Petrovinu, Hrašće i Šiljakovinu daruje glogovničkom prepozitu Kristoforu i njegovu bratu Nikoli, sinovima Nikole Tota.³² U kolovozu 14

11 -19 VDG JAHRBUCH 2007

¹⁸ MCZ V, str. 231; IX, str. 7.

¹⁹ MCZ I, str. 274.

²⁰ MCZ I, str. 275-277. Gradski sudac, prisežnici i vijećnici birali su se na Blaževo (3. veljače) (MCZ I, str. liv). Stoga je Jakov obavljao tu dužnost i početkom 1380.

²¹ MCZ V, str. 56, 58, 63, 66.

²² MCZ V, str. 114.

²³ MCZ V, str. 118.

²⁴ MCZ I, str. 287.

²⁵ MCZ V, str. 231.

²⁶ MCZ V, str. 288.

²⁷ MCZ V, str. 291.

²⁸ MCZ V, str. 319.

²⁹ MCZ I, str. 322; V, str. 335; IX, str. 59.

³⁰ Gradski suci kojima je istekao mandat, nazivani su "starim" sucima (*antiqui iudices*). Oni su činili prizivnu sudsku instancu na Gradecu. Usp. npr. MCZ I, str. lv.

³¹ MCZ I, str. 353-354.

³² MCZ II, str. 3-4.

1407. zajedno s gradečkim građanima Lovrom i Ivanom, sinom Pavlovim, u ime grada platio je porez kraljevim podvrtarima (*vicejanitores regie maiestatis*).³³ Godine 1396. Ivan je sudjelovao u napadu građana na Kaptol do kojeg je došlo zbog spora oko nekih poreza. Tom su prilikom građani Gradeca opljačkali i spalili kanoničke i prebendarske kuće, pretukli neke kanonike, uništili različite isprave vezane uz spor Gradeca s kanonicima, oteli vrijedne knjige, te napali biskupsku palaču, no nisu je uspjeli osvojiti jer su ih odbili biskupovi vojnici. Nakon toga je 1397. zagrebački biskup izdao proglas o izopćenju građana Gradeca u kojem je poimenično naveo najvažnije.³⁴ U tom je popisu Ivan naveden kao 5. po redu što također ukazuje na njegov ugled. Zanimljivo je da se Ivan ponekad u vrelima navodi kao Boletich, tj. prezime mu dobiva hrvatski nastavak -ić.³⁵

Ivan je bio jedan od najbogatijih gradečkih trgovaca, a stekao je i brojne nekretnine. U razdoblju između 1387. i 1401. Ivan posluje sa čak 40 zemljišnih čestica.³⁶ Kupovao je i sitne nekretnine, kao npr. dio vrta Agneze, udovice Elije štacunara,³⁷ ali i znatne posjede. Između ostaloga, kupio je i selo Čnomerec sa svim pripadajućim pravima od Marka, sina Mikeca Frančića, i njegove sestre Margarete za 150 zlatnih florena.³⁸ Sačuvani su nam i ugovori kojima pojedine svoje posjede daje na obradu (u zakup). Tako je 1395. dao jedan svoj vinograd na obradu Fabijanu, sinu Ivanovu, Grguru, sinu Ivanovu, Blažu, sinu Vučine i Tomi, sinu Leonarda, s time što mu ovi zato svake godine trebaju dati šestinu prinosa.³⁹ Jasno je da je Ivan baveći se različitim poslovima doživljavao i probleme. Godine 1386. vodio je spor protiv Martina Pipera, svog partnera u nekim trgovačkim poslovima, zbog 40 zlatnih florena duga.⁴⁰

Ivan je imao tri sina: Jakova, Nikolu i Ivana. Osim što se u vrelima javljaju s imenima u obliku kakav je uobičajen u latinskom jeziku, Ivan se javlja i kao Janko, a Jakov kao Jakša, znači s imenima slavenskog oblika, što ukazuje na stapanje stanovništva do kojeg je dolazilo unutar gradečke komune.⁴¹

Svojim sinovima, kćerima i ženi Ivan je godine 1398. prepustio svoja imanja na teritoriju Gradeca, s time da žena treba prvo primiti 50 zlatnih florena na ime miraza.⁴² To nije učinio "pred smrt", jer se, kako smo vidjeli, spominje godinama 15

VDG JAHRBUCH 2007 11 - 19

³³ MCZ II, str. 12.

³⁴ MCZ I, str. 378-384.

³⁵ Vidi npr. MCZ IX, str. 76 (Boletich), 120 (Boletych).

³⁶ Lovorka Čoralić, "Zemljišni posjed i poslovanje građana Gradeca prema zemljišnim knjigama 14. i 15. stoljeća", u: *Zagrebački Gradec 1242 - 1850*. (Zagreb, 1994), str. 118. Prema analizi L. Čoralić Ivan Bole od svih osoba uključenih u promet zemljišnim posjedima posluje s najvećim brojem čestica. Ovdje treba napomenuti da je Ivan vjerojatno nastavio svoje poslovanje s nekretninama i iza 1401. godine, no, o tome nam nedostaju podaci stoga što gradečke posjedovne knjige za razdoblje od 1403. do 1426. nisu sačuvane.

³⁷ MCZ IX, str. 30.

³⁸ MCZ IX, str. 33.

³⁹ MCZ IX, str. 81-82.

⁴⁰ MCZ V, str. 266, 268, 271, 272.

⁴¹ Npr. *Jaxinus Bolyetych* (MCZ VI, str. 204); *Jaxa, filius Boletych* (MCZ II, str. 74); *Johannes dictus Janko* (MCZ VI, str. 401).

⁴² MCZ IX, str. 106.

iza toga, već je to vjerojatno učinio kako bi sinovima dao osnovu na temelju koje mogu razvijati svoje poslovanje. Takvo ponašanje nije bilo neuobičajeno na Gradecu, već su ondje roditelji često davali odrasloj djeci, kako bi se ona mogla osamostaliti, i prije svoje smrti dobar dio imetka.⁴³

Kada je Ivan točno umro, ne znamo. No, 1425. je mrtav, budući da se tada u vrelima spominju posjedi nasljednika pokojnog Ivana, sina Jakova zvanog Bole.⁴⁴ Od Ivanovih sinova najveću je ulogu u političkom životu grada imao Jakov. On se kao prisežnik u vrelima prvi puta javlja 1426. godine kada zajedno s još dvojicom drugih prisežnika ulaže protest protiv toga što Ladislav i Ivan Tot Susedgradski nezakonito drže u svojim rukama gradske posjede Hrašće, Petrovinu i Šiljakovinu.⁴⁵ Tridesetih godina 15. stoljeća Jakov se u više navrata spominje kao prisežnik ili vijećnik,⁴⁶ a sucem postaje 1437. godine.⁴⁷ U gradskoj upravi je vjerojatno ostao i nakon prestanka podjele magistrata na "jezike", ali s obzirom na način navođenja članova magistrata u tom kasnijem razdoblju teže ga je identificirati.

I Jakov je obavljao različite poslove važne za grad. Godine 1435. je u Stolnom Biogradu zastupao interese Gradeca u već ranije spomenutom sporu koji je općina vodila protiv Ladislava i Ivana Tota Susedgradskih, u vezi posjeda Petrovina, Hrašće i Šiljakovina.⁴⁸ Iste godine je bio i u izaslanstvu Gradeca koje je od kralja Žigmunda tražilo i dobilo potvrdu povlastica koje je Gradecu dao Bela IV.⁴⁹ Sudjelovao je i u sukobima s zagrebačkim kaptolom. Godine 1431. Jakov je zajedno sa tadašnjim sucem Antunom Italikom i drugim gradečkim građanima provalio na kaptolsku sjenokošu u Rudešu. Tom su prilikom oni zasuli međašnu grabu te na sjenokoši pasli svoja goveda više dana, tako da su je sasvim uništili.⁵⁰ Nekoliko godina kasnije (1436.) spominje se da je bio u izaslanstvu Gradeca koje se Žigmundu potužilo na bana Matka Talovca, koji je zagrebački kaptol uveo u neke gradske oranice i sjenokoše.⁵¹

Zajedno s bratom Jankom Jakov je posjedovao kuću u centru Gradeca, na sjeveroistočnoj strani Markova trga.⁵² Parcela koja im je ovdje, u samom centru grada, pripadala spada u 10% najvećih u Gradecu, što također pokazuje njihovo bogatstvo.⁵³ I inače, izgleda da su braća svoje posjede barem dijelom držali zajednički, bez da su ih dijelili. Godine 1430. gradska je uprava potvrdila Jakovu i

11 -19 VDG JAHRBUCH 2007

⁴³ Magdalena Apostolova Maršavelski, *Iz pravne prošlosti Zagreba (13.-16. stoljeće)* (Zagreb, 1998), str. 123.

⁴⁴ MCZ II, str. 52.

⁴⁵ MCZ II, str. 53-54.

⁴⁶ Vijećnik je 1432. (MCZ VI, str. 154); 1434. (MCZ VI, str. 204); 1435. (MCZ VI, str. 222); 1436. (MCZ VI, str. 249).
Prisežnik je 1430. (MCZ VI, str. 128-129); 1431. (MCZ VI, str. 141, 142); 1433. (MCZ VI, str. 186).

⁴⁷ MCZ VI, str. 266.

⁴⁸ MCZ II, str. xxxvi, 106.

⁴⁹ MCZ II, str. 113-115.

⁵⁰ MCZ II, str. clxxxi.

⁵¹ MCZ II, clxxxviii.

⁵² Godine 1442. nasljednici suca Ivana Bole imaju ondje parcelu od jedne kurije i jedne osmine. Ta je kuća u vlasništvu obitelji bila vjerojatno od početka 15. stoljeća (Bedenko, "Društvo", str. 46).

⁵³ Vladimir Bedenko, *Zagrebački Gradec. Kuća i grad u srednjem vijeku* (Zagreb, 1989), str. 92-93.

Janku neke posjede koji su prije pripadali njihovom djedu, a potom njihovom ocu,⁵⁴ a 1432. njih dvojica zajedno prodaju dio zapuštenog vinograda i šume tadašnjem gradskom sucu Nikoli.⁵⁵

Treći brat, Nikola, bio je već 1427. mrtav.⁵⁶ On je, inače, bio svećenik, rektor i kapelan crkve sv. Marka. Iako je pripadao duhovnom staležu, nije sasvim napustio ni osnovno zanimanje kojim se bavila njegova obitelj te je imao dućan na jugoistočnom uglu Markova trga koji su nakon njegove smrti 1434. naslijedila njegova braća. Točnije, Janko je na sudu dokazao da ima pravo na Nikolin dućan, a potom je polovicu darovao Jakovu.⁵⁷

Iako su Jakov i Janko, kako smo vidjeli, uglavnom djelovali složno, godine 1441. došlo je među njima do nekakvog spora zbog Nikolinih posjeda, ali o čemu se zapravo radilo, nije nam, nažalost, poznato.⁵⁸

Jakov se spominje i u vezi s više drugih sudskih sporova. Tako se, na primjer, godine 1438. oko granice nekih posjeda sporio s Dominikom, sinom Lada.⁵⁹ Godine 1440. tužio je Jakova i Benedikta, sinove Mihaela Sebastianianija, i Petra i Jakova,

sinove Petra Safara, da su nasilno naoružani upali u njegovu kuću i ondje ranili krojača Antuna, te su oni osuđeni da plate 20 maraka.⁶⁰

Ni za Jakova ne znamo točno kada je umro. Njegova se supruga Agneza kao udovica spominje 1444. godine.⁶¹ Nakon Jakovljeve smrti Agneza i Jakovljevi sinovi Demetrije i Emerik, s jedne strane, te Janko i njegovi sinovi Petar i Luka i kćer Margareta, s druge strane, podijelili su početkom 1445. sve posjede na dva jednaka dijela.⁶²

Posljednji preživjeli član obitelji, Janko, osoba je čiji je život pun suprotnosti. S jedne strane, uživao je ugled i obnašao važne službe u gradskoj upravi,⁶³ dok je, s druge, bio upleten u niz zločina. Još 1444. ukrao je svijećnjake gradečkih bratovština te je bio osuđen na spaljivanje na lomači (vjerojatno jer se to smatralo i svetogrđnim činom zbog toga što su ti svijećnjaci bili povezani s bogoslužjem), ali kazna nije izvršena budući da su se za njega zauzeli ugledni građani.⁶⁴ Iz svojih sredstava tada je morao nadoknaditi svijećnjake bratovštine svećenika, slavenske bratovštine, te bratovština drvodjelja i mesara, dok je dva svijećnjaka sv. Marije na Opatovini vratio.⁶⁵ Zanimljivo je da je iza toga Janko opet među uglednim

17

VDG JAHRBUCH 2007 11 - 19

⁵⁴ MCZ VI, str. 128-129.

⁵⁵ MCZ IX, str. 225-226.

⁵⁶ MCZ IX, str. 129.

⁵⁷ MCZ IX, str. 129, 207, 262.

⁵⁸ MCZVI, str. 350-351.

⁵⁹ MCZ VI, str. 297.

⁶⁰ MCZ VI, str. 327-329.

⁶¹ MCZ VI, str. 399-400.

⁶² MCZ VI, str. 410-411.

⁶³ Ivan je vršio i službu prisežnika, ali ne znamo točno kada. Kao prisežnik spominje se npr. u: MCZ VII, 4-5.

⁶⁴ MCZ VI, str. 401.

⁶⁵ MCZ VI, str. 404.

građanima.⁶⁶ No, izgleda da iz slučaja sa svijećnjacima Janko nije izvukao pouku te je ponovio zločine. Godine 1450. ponovno je osuđen zbog krađe te protjeran iz grada.⁶⁷ Tada su njegove nekretnine predane zbog duga Židovu Elijasu. Ovaj je 1452. sve Jankove posjede koje je dobio za dug, a koje su činili zidana kuća s podrumom, gospodarske zgrade, polja, livade i šume, prodao medvedgradskom kapetanu Erhardu za 100 florena.⁶⁸ Moguće je da je Janko već ranije bio upao u dug te da je to bilo razlogom i za njegovu upletenost prvo u krađu svijećnjaka, a potom i u druge krađe. Na određene Jankove financijske teškoće možda ukazuje i činjenica da je 1448. prodao i jedan vinograd.⁶⁹ Nije nam poznato što je kasnije bilo s Jankom, a ni što se dešavalo s drugim članovima obitelji – Jakovljevom i Jankovom djecom. Izgleda da su bar neki od njih ostali u Gradecu budući da nam vrela spominju različite posjede “potomaka Ivana Bole”.⁷⁰ Ipak, neku znatniju ulogu u životu grada više izgleda nisu imali.

Tako je završila povijest jedne obitelji u kojoj nalazimo i poslovnih uspjeha, društvenog ugleda, ali i sukoba s okolinom, nasilja i zločina. Nažalost, mnogo toga o njima zbog ograničenja koja nameću izvori kojima raspolazemo, ostaje nepoznato. Jedno od takvih pitanja je npr. pitanje tko su bile supruge članova ove obitelji. Odgovor na to pitanje dao bi nam dodatne podatke o društvenoj mreži u koju su bili uključeni. Nažalost, one nam osim Skolastike i Agneze nisu poznate, a ni za ove dvije ne znamo iz koje obitelji potječu.

18